

Formování povelikonoční víry

Ve světle „Onoho dne“

Jan 14,19-26

I dnes máme před sebou část novozákonní situace Poslední večeře v podání evangelisty Jana. Opět se na ni chceme podívat očima neděle vzkříšení, očima Velikonoční víry.

Ještě malou chvíli a svět mne už neužítí, vy však mě užítíte, poněvadž já jsem živ a také vy budete živi. 20 V onen den poznáte, že já jsem ve svém Otci, vy ve mně a já ve vás.

21 Kdo přijal má přikázání a zachovává je, ten mě miluje. A toho, kdo mě miluje, bude milovat můj Otec; i já ho budu milovat a dám mu to poznat."

22 Řekl mu Juda, ne ten Iškariotský:

"Pane, jak to, že se chceš dát poznat nám, ale ne světu?"

23 Ježíš mu odpověděl: "Kdo mě miluje, bude zachovávat mé slovo, a můj Otec ho bude milovat; přijdeme k němu a učiníme si u něho příbytek. 24 Kdo mě nemiluje, nezachovává má slova. A slovo, které slyšíte, není moje, ale mého Otce, který mě poslal.

25 Toto vám pravím, dokud jsem s vámi. 26 Ale Přímluvce, Duch svatý, kterého pošle Otec ve jménu mém, ten vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem vám řekl.

Jan 14,19-26 (ČEP)

ONEN DEN

Mnohá slova, která Pán Ježíš vyslovil při poslední večeři, zněla učedníkům dosti nesrozumitelně a tajemně: „Ještě malou chvíli a svět mě neužítí, vy mě však užítíte..., já jsem živ, i vy budete živi, ...v onen den poznáte..." (19 a 20) O čem to Pán Ježíš mluvil!? Pak ale „Onen den“ přišel. Byl to den velikonočního rána vzkříšení.¹ Byl to den, který zásadně změnil pohled na Pána Ježíše, jeho identitu a vše, co mluvil a konal před ukřižováním a vzkříšením.

Když se Ježíšovi učedníci po neděli vzkříšení ohlédli za tím, co při poslední večeři znělo tak tajemně, pak jim vše začalo dávat smysl. Pán Ježíš zemřel a „svět“ ho neviděl, ale učedníkům se ukázal. Pán Ježíš je navzdory ukřižování a pohřbení živ a je-li živ on, je víra

¹ „Onen den“ v našem textu nemusí nutně ztotožnit pouze s nedělním ránem vzkříšení. Může to být den soudu či den mého osobního poznání. Velikonoční ráno je však prvním „oním dnem“.

učedníků v to, že i oni budou živi, dosti reálná, ba jistá. Smrt je nemůže držet ve svých spárech. Najednou slova o tom, že „já jsem v Otci a Otec ve mně“, znějí ještě mnohem důrazněji. To, že jsou doplněna o výrok „vy ve mně a já ve Vás“, zůstává v danou chvíli jako tajemství. To bude odhaleno po nanebevstoupení a seslání Ducha svatého.

Vzkříšení na vše toto vrhá nové světlo, vše je potvrzeno. Bez něho by naopak vše bylo velice nejisté. Proto také apoštol Pavel tolik trvá na skutečnosti a důležitosti vzkříšení.²

JUDOVA OTÁZKA

Pán Ježíš hned pokračoval k dalšímu tématu, tématu lásky: „Kdo mě miluje, bude zachovávat mé slovo, a můj Otec ho bude milovat; já ho budu milovat...” (21) Láska k Pánu Ježíši Kristu má zůstat živá i po jeho odchodu. Má svou jedinečnou podobu a vyjádření v přijetí a zachování přikázání, která Pán Ježíš vyřkl během svého veřejného působení i během soukromých setkání s učedníky.

Do řeči Pána Ježíše ale najednou vstupuje – možná vskakuje – Juda s otázkou. Navazuje na předešlou tajemnou myšlenku o tom, kdo uvidí či neuvidí Pána Ježíše: „Pane, jak to, že se chceš dát poznat nám, ale ne světu?” Zdá se, že je to rozumná otázka. „Neboť tak Bůh milovat svět...” čteme v úvodu Janova evangelia, někde na počátku služby Pána Ježíše. Přestal mít v určitou chvíli – především s výhledem na svůj odchod – v hledáčku „svět“?

Pán Ježíš tenkrát na Judovu otázku výslovně neodpověděl. Pokračuje jako by Juda nic neřekl. Ve světle neděle vzkříšení a poslání učedníků s radostnou zvěstí o věčném životě do „světa“ se smíme pokusit porozumět tomu, jak a komu se chce Pán Ježíš dát poznat. Nejprve se musel jako vzkříšený zjevit svým učedníkům. Ti měli být hlavními svědky vzkříšení. A teprve poté, co Pán Ježíš odejde od učedníků po nanebevstoupení a po seslání Ducha svatého, to budou právě oni, skrze něž se bude zjevovat Pán Ježíš „světu“ – skrze jejich slova a vyučování, skrze jejich skutky, skrze jejich učedníky, skrze jejich utrpení a třebas i mučednickou smrt. Judova otázka tedy nezapadla. Jen se stalo to, že odpověď na ni ještě potřebovala nějaký čas. Zdá se, že i naše zkušenost nám říká, že některé odpovědi potřebují svůj čas.

Od Judovy otázky se nyní obraťme ke třem hodnotám, které mají učedníky i církve provázet na jejich životní cestě. Jsou to láska, Slovo a jednota.

TŘI HODNOTY

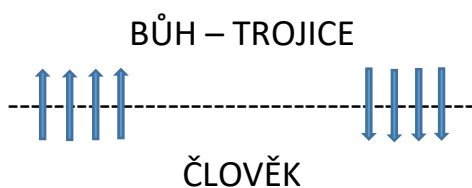
Významnými motivy slov Pána Ježíše na rozloučenou jsou láska, Slovo a jeho zachovávaní a jednota. Vše je spolu propojeno. Pán Ježíš přitom vlastně k ničemu nevyzývá, pouze konstatuje: „Kdo přijal má přikázání a zachovává je, ten mě miluje..., kdo mě nemiluje, nezachovává má slova...” (21 a 24) Vzkříšení dává těmto slovům ještě větší váhu, než když

² Např. 1K 15,12n

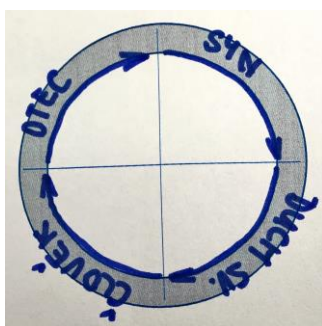
zazněla při poslední večeři před utrpením Pána Ježíše. Pán Ježíš mluví o tom, jak se pozná, že ho člověk miluje – podle toho, že bere vážně jeho slova, jeho přikázání, jeho směrovky k životu a žije podle nich. První charakteristikou lásky k Pánu Ježíši není cit, ale respekt k tomu, co přinesl. Jestli pak někdo ústy vyznává svou lásku, ale Slova Ježíšova, slova Písma nebere vážně, pak klame sám sebe i své okolí. Pozná se to pak nejpozději ve chvíli zkoušek, pronásledování anebo utrpení.

Kdo miluje Ježíše – předvelikonočního i povelikonočního – tak, že svůj život směřuje podle jeho Slova, pak Pán Ježíš říká, že „toho bude milovat můj Otec..., přijdeme k němu a učiníme si u něho příbytek.“ (21 a 23) Láska potřebuje společenství a tvoří jednotu. Bůh miluje Syna, Syn miluje člověka, člověk miluje Syna a Bůh miluje člověka. Je to skoro až nesrozumitelný spletenec lásky – doslova jednoty lásky. A to až do té míry, že Bůh slibuje nejenom být „s“ člověkem, nýbrž být „v“ něm, přičemž opačnou stranou této mince je, že člověk je vtažen do Boha.

Dost možná se to lépe kreslí, než vysvětluje. Dříve byl vztah Boha a člověka chápán v jakémsi dvojrozměrném poli. Na jedné straně (na nebi) je Hospodin (Trojice) a na druhé straně (na zemi) je člověk. Vztah mezi nimi znamená překročení určitého prostoru, a to má určité zákonitosti (tuším mnozí dodnes vnímají svůj vztah k Bohu právě takto: my tady – on tam):

Novozákonní zobrazení vztahu člověka a Boha má spíše tvar kruhu, v němž je vše v přirozeném pohybu. Vztah se neděje v mezích „tady – tam“, nýbrž v kruhu:

Tento obrázek neznamena, že všichni jsou si rovni. Znamená to to, že jsme vtaženi do děje víry, oddanosti, lásky a poslušnosti. Ještě jinak to vyjádřil ikonograf Andrej Rublev, 15. století (viz příloha na konci), který na ikoně Trojice ztvárnil návštěvu tří hostů v Abrahamově stanu. Oni sedí u stolu a Abraham se Sárrou někde připravují hostinu. Nikdo se neodvážil posadit se k oněm třem. Abraham servíruje a stojí opodál. To je typický starozákonní pohled. Na první pohled tak působí i ikona. V čele stolu je ale malý obdélníček. Badatelé se

domnívají, že tam bylo původně umístěno zrcadlo, aby ten, kdo se na ikonu podívá, viděl jako čtvrtého u stolu také sebe. Tam patříme – ke stolu s Otcem, Synem i Duchem. Nemáme stát opodál. Nakonec i naše stolování u večeře Páně ukazuje na totéž. Takto je vyjádřen novozákonní pohled nejenom na to, kdo je Pán Ježíš ve vztahu k Otci, ale také kdo jsme my a kam patříme. Jsme součástí trojičního dění lásky. Vnímáme se tak? Podívejme se na svůj vlastní život ve světle tohoto povelikonočního obrazu. On je totiž zdrojem potěšení, lásky naděje, víry a života samotného

NĚKOLIK OTÁZEK

Přidám několik otázek k osobnímu přivlastnění si dnešního evangelia.

- Dívám se na svůj život očima vzkříšení Pána Ježíše i mého? Co mi to přináší?
- Miluji Pána Ježíše? Je to láska, která není primárně ve slovech či citech, nýbrž zachovávání jeho přikázání, Slova? Kdy jsem se naposledy spolehnul na Boží slovo a jednal podle něj?
- Co lidé poznávají skrze můj život? Mohou poznávat Krista?
- Jak vnímám svůj život ve vztahu k Otci, Synu a Duchu svatému? Vnímám ho jako vtažení do Božího dění? Anebo se snažím vtáhnout Boha do kolotoče mého dění?
- Přijímám potěšení z Božího přebývání ve mně a mého přebývání v Bohu?

Přeji Vám Božím pokojem prosycené dny nouzového stavu

13. května 2020
Jan Asszonyi, kazatel

Andrej Rublev, ikona Trojice, 15. století